

บทที่ ๓

สมการการแพร่กระจายของนิวตรอนและการคำนวณค่าคงที่

๓.๑ สมการการแพร่กระจายของนิวตรอนหลายกลุ่ม (Multigroup diffusion equation)

การศึกษาการแพร่กระจายของนิวตรอนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากในการออกแบบและติดตามการทำงานของเครื่องปฏิกรณ์ นิวตรอนที่เกิดจากปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่อง มีหลายพลังงานและมีพลังงานเฉลี่ยประมาณ 2 Mev. ศึกษานิวตรอนเหล่านี้ได้โดยประมาณจากสมการการแพร่กระจายของนิวตรอนหลายกลุ่ม ดังนี้

สมมติให้นิวตรอนในเครื่องปฏิกรณ์มีพลังงานต่าง ๆ กันเป็น G กลุ่ม

อัตราการเปลี่ยนแปลงนิวตรอนในกลุ่ม g = - (อัตราการรั่ว (leakage) ของนิวตรอนกลุ่ม g)

- (อัตราที่นิวตรอนกลุ่ม g ถูกดูดกลืน)

+ (อัตราการเกิดนิวตรอนกลุ่ม g จากปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่อง)

- (อัตราการกระเจิงของนิวตรอนออกจากกลุ่ม g)

+ (อัตราการกระเจิงของนิวตรอนกลุ่ม g' เข้ามาอยู่ในกลุ่ม g)

นั่นคือ
$$\frac{dn_g}{dt} = \nabla_D^2 \phi_g - \Sigma_{ag} \phi_g + S_g - \Sigma_{sg} \phi_g + \sum_{g'=1}^G \Sigma_{sg'} \phi_{g'}, g = 1, 2, \dots, G$$

โดยที่
$$S_g = \sum_{g'=1}^G \nu_{g'} \Sigma_{fg'} \phi_{g'} + S_g^{ext}$$

$$\Sigma_{sg} = \sum_{g'=1}^G \Sigma_{sg'g}$$

$$\sum_{g=1}^G \Sigma_{sg'} \phi_{g'} = \sum_{g=1}^{g-1} \Sigma_{sg'} \phi_{g'} + \Sigma_{sgg} \phi_g$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial n_g}{\partial t} &= \nu D_g \nabla^2 \phi_g - \Sigma_{ag} \phi_g - \Sigma_{sg} \phi_g + \Sigma_{sgg} \phi_g + \sum_{g'=1}^{g-1} \Sigma_{sg'} \phi_{g'} \\ &\quad + \chi_g \sum_{g'=1}^G \nu_{g'} \Sigma_{fg'} \phi_{g'} + S_g^{\text{ext}} \end{aligned}$$

กำหนดให้ Σ_{Rg} เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคครีมีแวล (removal cross section)

$$\text{โดย } \Sigma_{Rg} = \Sigma_{ag} + \Sigma_{sg} - \Sigma_{sgg}, \quad \Sigma_{ag} + \Sigma_{sg} = \Sigma_{tg}$$

$$\text{และให้ } S_g^{\text{ext}} = 0$$

$$\text{จะได้ } \frac{\partial n_g}{\partial t} = \nu D_g \nabla^2 \phi_g - \Sigma_{Rg} \phi_g + \sum_{g'=1}^{g-1} \Sigma_{sg'} \phi_{g'} + \chi_g \sum_{g'=1}^G \nu_{g'} \Sigma_{fg'} \phi_{g'}$$

สภาวะสม่ำเสมอ (steady state) คือ $\frac{\partial n_g}{\partial t} = 0$ จะเกิดขึ้นเมื่อเทอม k มีค่าเป็น 1 ถ้า

k มีการเปลี่ยนแปลงใกล้ค่า 1 รูปร่าง (shape) ของฟังก์ชันจะเปลี่ยนไปเล็กน้อย ผลลัพธ์

ที่ได้จึงเป็นดังนี้

$$-\nu D_g \nabla^2 \phi_g + \Sigma_{Rg} \phi_g = \sum_{g'=1}^{g-1} \Sigma_{sg'} \phi_{g'} + \frac{1}{k} \chi_g \sum_{g'=1}^G \nu_{g'} \Sigma_{fg'} \phi_{g'} \quad (3.1.1)$$

โดยที่ χ_g เป็นโอกาสที่นิวตรอนซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่องจะเป็นนิวตรอนกลุ่ม g

$\Sigma_{fg'}$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการแตกตัว (macroscopic fission cross section) เนื่องจากนิวตรอนกลุ่ม g'

$\Sigma_{sgg'}$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการกระเจิง (macroscopic scattering cross section) นิวตรอนกลุ่ม g ไปยังกลุ่ม g'

$\Sigma_{sg'g}$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการกระเจิง นิวตรอนกลุ่ม g' ไปยังกลุ่ม g

มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อ $g' > g$ ในที่นี้ นิวตรอนกลุ่ม g' มีพลังงานน้อยกว่านิวตรอนกลุ่ม g

$\nu_{g'}$ เป็นจำนวนนิวตรอนเฉลี่ยซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่องโดยนิวตรอนกลุ่ม g'

k เป็น eigen value

$\phi_g = \phi_g(r)$ เป็น ฟลักซ์ของนิวตรอนกลุ่ม g

$\phi_{g'} = \phi_{g'}(r)$ เป็น ฟลักซ์ของนิวตรอนกลุ่ม g'

สำหรับ homogeneous bare reactor ฟลักซ์ของนิวตรอนทุกกลุ่มจะมีรูปร่างเหมือนกัน ที่สภาวะวิกฤต กล่าวคือ มีรูปร่างเป็น $\psi(r)$ ดังนั้น

$$\phi_g(r) = \phi_g \psi(r)$$

$$\phi_{g'}(r) = \phi_{g'} \psi(r)$$

โดย $\phi_g, \phi_{g'}$ เป็นค่าฟลักซ์ของนิวตรอนกลุ่ม g และกลุ่ม g' ซึ่งมีค่าคงที่ ตามลำดับ $\psi(r)$ เป็นรูปร่างของฟลักซ์ซึ่งขึ้นกับค่า (geometric buckling) ของเครื่องปฏิกรณ์

$$\begin{aligned} \text{สมการ} \quad \nabla^2 \psi(r) + B^2 \psi(r) &= 0 \\ \nabla^2 \psi(r) &= -B^2 \psi(r) \end{aligned}$$

โดยที่ B^2 เป็น geometric buckling

แทนค่า $\phi_g(r), \phi_{g'}(r)$ และ $\nabla^2 \psi(r)$ ในสมการ (3.1.1) จะได้

$$D_g B^2 \phi_g + \Sigma_{Rg} \phi_g = \sum_{g'=1}^{g-1} \Sigma_{sg'g} \phi_{g'} + \frac{1}{k} \sum_{g'=1}^G \nu_{g'} \Sigma_{fg'g} \phi_{g'} \quad (3.1.2)$$

เรียกสมการ (3.1.2) นี้ว่า สมการการแพร่กระจายของนิวตรอนหลายกลุ่ม

๓.๒ สมการการแพร่กระจายของนิวตรอนที่ใช้ในโปรแกรมริโบ-5

โปรแกรมริโบ-5 กำหนดให้นิวตรอนในเครื่องปฏิกรณ์มีพลังงานต่างกันเป็น ๔ กลุ่ม คือ นิวตรอนเร็ว ๓ กลุ่ม กับนิวตรอนช้า ๒ กลุ่ม สมการการแพร่กระจายของนิวตรอน ๔ กลุ่ม ได้มาจากสมการ (3.1.2) ซึ่งเขียนได้ดังนี้

$$(\bar{D}_1 B^2 + \bar{\Sigma}_{a1} + \bar{\Sigma}_{p1} + \bar{\Sigma}_{r1}) \bar{\phi}_1 = \frac{\chi}{k} (\bar{\nu}_1 \bar{\Sigma}_{f1} \bar{\phi}_1 + \bar{\nu}_2 \bar{\Sigma}_{f2} \bar{\phi}_2 + \bar{\nu}_3 \bar{\Sigma}_{f3} \bar{\phi}_3 + \bar{\nu}_4 \bar{\Sigma}_{f4} \bar{\phi}_4 + \bar{\nu}_5 \bar{\Sigma}_{f5} \bar{\phi}_5) \quad (3.2.1)$$

$$(\bar{D}_2 B^2 + \bar{\Sigma}_{a2} + \bar{\Sigma}_{p2} + \bar{\Sigma}_{r2}) \bar{\phi}_2 = \bar{\Sigma}_{r1} \bar{\phi}_1 + \frac{(1-\chi)}{k} (\bar{\nu}_1 \bar{\Sigma}_{f1} \bar{\phi}_1 + \bar{\nu}_2 \bar{\Sigma}_{f2} \bar{\phi}_2 + \bar{\nu}_3 \bar{\Sigma}_{f3} \bar{\phi}_3 + \bar{\nu}_4 \bar{\Sigma}_{f4} \bar{\phi}_4 + \bar{\nu}_5 \bar{\Sigma}_{f5} \bar{\phi}_5) \quad (3.2.2)$$

$$(\bar{D}_3 B^2 + \bar{\Sigma}_{a3} + \bar{\Sigma}_{p3} + \bar{\Sigma}_{r3}) \bar{\phi}_3 = \bar{\Sigma}_{r2} \bar{\phi}_2 \quad (3.2.3)$$

$$(\bar{D}_4 B^2 + \bar{\Sigma}_{a4} + \bar{\Sigma}_{p4} + \bar{\Sigma}_{r4}) \bar{\phi}_4 = \bar{\Sigma}_{r3} \bar{\phi}_3 \quad (3.2.4)$$

$$(\bar{D}_5 B^2 + \bar{\Sigma}_{a5} + \bar{\Sigma}_{p5} + \bar{\Sigma}_{r5}) \bar{\phi}_5 = \bar{\Sigma}_{r4} \bar{\phi}_4 \quad (3.2.5)$$

นิวตรอนเร็ว ๓ กลุ่ม ถูกรวมเป็นนิวตรอนเร็ว ๑ กลุ่ม และนิวตรอนช้า ๒ กลุ่มถูกรวมเป็นนิวตรอนช้า ๑ กลุ่ม เขียนสมการการแพร่กระจายของนิวตรอน ๒ กลุ่มได้ดังนี้

$$(D_1 B^2 + \Sigma_{a1} + \Sigma_{p1} + \Sigma_{r1}) \phi_1 = \frac{1}{k} (\nu_1 \Sigma_{f1} \phi_1 + \nu_2 \Sigma_{f2} \phi_2) \quad (3.2.6)$$

$$(D_2 B^2 + \Sigma_{a2} + \Sigma_{p2}) \phi_2 = \Sigma_{r1} \phi_1 \quad (3.2.7)$$

โดยที่ \bar{D}_g เป็นค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของนิวตรอน (diffusion coefficients) กลุ่ม

$\bar{\Sigma}_{ag}$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการดูดกลืนนิวตรอนกลุ่ม g

$\bar{\Sigma}_{pg}$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการดูดกลืนนิวตรอนกลุ่ม g ของ soluble poison

$\bar{\Sigma}_{rg}$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการกระเจิงนิวตรอนกลุ่ม g ไปยังกลุ่ม g+i

(สมมติให้มีการกระเจิงของนิวตรอนจากระดับพลังงานสูงไปยังระดับพลังงานต่ำกว่าถัดไปเท่านั้น)

$\bar{\Sigma}_{r5}$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการกระเจิงนิวตรอนกลุ่ม g ไปยังกลุ่ม g-1 (สมมติให้มี

Up-scattering สำหรับนิวตรอนที่พลังงาน 0.2 eV.)

$\bar{\phi}_g$ เป็นค่าฟลักซ์ของนิวตรอนกลุ่ม g

g = 1, 2, 3, 4, 5

\bar{v}_g เป็นจำนวนนิวตรอนเฉลี่ยซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่องโดยนิวตรอนกลุ่ม $g, g=1, 2, 3, 4, 5$

D_g เป็นค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของนิวตรอนกลุ่ม $g, g=1, 2$

Σ_{ag} เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการดูดกลืนนิวตรอนกลุ่ม $g, g=1, 2$

Σ_{Pg} เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการดูดกลืนนิวตรอนกลุ่ม g ของ soluble poisons $, g=1, 2$

Σ_{rg} เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการกระเจิงของนิวตรอนกลุ่ม g ไปยังกลุ่ม $g+1, g=1$

ϕ_g เป็นค่าฟลักซ์ของนิวตรอนกลุ่ม g

และ v_g เป็นจำนวนนิวตรอนเฉลี่ยซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่องโดยนิวตรอนกลุ่ม $g, g=1, 2$

รวมสมการ (3.2.1), (3.2.2) และ (3.2.3) เข้าด้วยกัน จะได้

$$(\bar{D}_1 B^2 \bar{\phi}_1 + \bar{D}_2 B^2 \bar{\phi}_2 + \bar{D}_3 B^2 \bar{\phi}_3) + (\bar{\Sigma}_{a1} \bar{\phi}_1 + \bar{\Sigma}_{a2} \bar{\phi}_2 + \bar{\Sigma}_{a3} \bar{\phi}_3) + (\bar{\Sigma}_{p1} \bar{\phi}_1 + \bar{\Sigma}_{p2} \bar{\phi}_2 + \bar{\Sigma}_{p3} \bar{\phi}_3) + \bar{\Sigma}_{r3} \bar{\phi}_3$$

$$= \frac{1}{k} (v_1 \bar{\Sigma}_{f1} \bar{\phi}_1 + v_2 \bar{\Sigma}_{f2} \bar{\phi}_2 + v_3 \bar{\Sigma}_{f3} \bar{\phi}_3 + v_4 \bar{\Sigma}_{f4} \bar{\phi}_4 + v_5 \bar{\Sigma}_{f5} \bar{\phi}_5) \quad (3.2.8)$$

รวมสมการ (3.2.4) และ (3.2.5) เข้าด้วยกันจะได้

$$(\bar{D}_4 B^2 \bar{\phi}_3 + \bar{D}_5 B^2 \bar{\phi}_5) + (\bar{\Sigma}_{a4} \bar{\phi}_4 + \bar{\Sigma}_{a5} \bar{\phi}_5) + (\bar{\Sigma}_{p4} \bar{\phi}_4 + \bar{\Sigma}_{p5} \bar{\phi}_5) + \bar{\Sigma}_{r5} \bar{\phi}_5 = \bar{\Sigma}_{r3} \bar{\phi}_3 \quad (3.2.9)$$

คำนวณ $D_1, v_1 \Sigma_{f1}, \Sigma_{a1}, \Sigma_{p1}, \Sigma_{r1}$ เนื่องจากนิวตรอนเร็วและ $v_2 \Sigma_{f2}$ เนื่องจาก

นิวตรอนช้าได้จากสมการ (3.2.8) และ (3.2.6)

โดย สมการ (3.2.8) = สมการ (3.2.6)

กำหนดให้ $k = \bar{k}, \phi_2 = \bar{\phi}_4 + \bar{\phi}_5$ และ $\phi_1 = \bar{\phi}_1 + \bar{\phi}_2 + \bar{\phi}_3$

จะได้ $D_1 = \bar{D}_1 \psi_1 + \bar{D}_2 \psi_2 + \bar{D}_3 \psi_3$

$$v_1 \Sigma_{f1} = \bar{v}_1 \bar{\Sigma}_{f1} \psi_1 + \bar{v}_2 \bar{\Sigma}_{f2} \psi_2 + \bar{v}_3 \bar{\Sigma}_{f3} \psi_3$$

$$v\Sigma_{f1} = v\bar{\Sigma}_{f1}\psi_1 + v\bar{\Sigma}_{f2}\psi_2 + v\bar{\Sigma}_{f3}\psi_3 \quad , \quad \bar{v}_1 = \bar{v}_2 = \bar{v}_3 = v_1 = v$$

$$\Sigma_{a1} = \bar{\Sigma}_{a1}\psi_1 + \bar{\Sigma}_{a2}\psi_2 + \bar{\Sigma}_{a3}\psi_3$$

$$\Sigma_{p1} = \bar{\Sigma}_{p1}\psi_1 + \bar{\Sigma}_{p2}\psi_2 + \bar{\Sigma}_{p3}\psi_3$$

$$\Sigma_{r1} = \bar{\Sigma}_{r3}\psi_3$$

$$v_2\Sigma_{f2} = \bar{v}_4\bar{\Sigma}_{f4}\psi_4 + \bar{v}_5\bar{\Sigma}_{f5}\psi_5$$

$$v\Sigma_{f2} = v\bar{\Sigma}_{f4}\psi_4 + v\bar{\Sigma}_{f5}\psi_5 \quad , \quad \bar{v}_4 = \bar{v}_5 = v_2 = v$$

คำนวณ D_2 , Σ_{a2} , Σ_{p2} เนื่องจากนิวตรอนช้าและ Σ_{r1} เนื่องจากนิวตรอนเร็วได้จากสมการ

(3.2.9) และ (3.2.7)

โดย สมการ (3.2.9) = สมการ (3.2.7)

$$\text{กำหนดให้ } \bar{\phi}_2 = \bar{\phi}_4 + \bar{\phi}_5$$

$$\text{จะได้ } D_2 = \bar{D}_4\psi_4 + \bar{D}_5\psi_5$$

$$\Sigma_{a2} = \bar{\Sigma}_{a4}\psi_4 + \bar{\Sigma}_{a5}\psi_5$$

$$\Sigma_{p2} = \bar{\Sigma}_{p4}\psi_4 + \bar{\Sigma}_{p5}\psi_5$$

$$\Sigma_{r1} = \bar{\Sigma}_{r3}\psi_3$$

$$\text{โดยที่ } \psi_g = \frac{\bar{\phi}_g}{\bar{\phi}_1 + \bar{\phi}_2 + \bar{\phi}_3} \quad , \quad g = 1, 2, 3$$

$$\text{และ } \psi_g = \frac{\bar{\phi}_g}{\bar{\phi}_4 + \bar{\phi}_5} \quad , \quad g = 4, 5$$

คำนวณค่า ψ_g ($g=1,2,3$) ได้จากสมการ

$$\psi_g = \frac{b_g}{b_1+b_2+b_3} \quad , \quad g = 1,2,3$$

โดย $a_g = \bar{D}_g B^2 + \bar{\Sigma}_{ag} + \bar{\Sigma}'_{pg} + \bar{\Sigma}_{rg} \quad , \quad g = 1,2,3$

$$b_1 = x a_2 a_3$$

$$b_2 = [x \bar{\Sigma}_{r1} + (1-x) a_1] a_3$$

$$b_3 = [x \bar{\Sigma}_{r1} + (1-x) a_1] \bar{\Sigma}_{r2}$$

และ $b_1+b_2+b_3 = x a_2 a_3 + x a_3 \left[\bar{\Sigma}_{r1} + \frac{(1-x)}{x} a_1 \right] + x \bar{\Sigma}_{r2} \left[\bar{\Sigma}_{r1} + \frac{(1-x)}{x} a_1 \right]$

คำนวณค่า ψ_g ($g = 4,5$) ได้จาก

$$\psi_g = \frac{b_g}{b_4 + b_5} \quad , \quad g = 4,5$$

โดย $a_g = \bar{D}_g B^2 + \bar{\Sigma}_{ag} + \bar{\Sigma}_{pg} + \bar{\Sigma}_{rg} \quad , \quad g = 4,5$

$$b_4 = .68 a_5 + .32 \bar{\Sigma}_{r5}$$

และ $b_5 = .32 a_4 + .68 \bar{\Sigma}_{r4}$

คำนวณ ϕ_1, ϕ_2 ได้จากสมการการแพร่กระจายของนิวตรอน ๒ กลุ่ม โดยการแทนค่า $D_g, \Sigma_{ag}, \Sigma_{pg},$

$v \Sigma_{fg}, \Sigma_{r1}$ ในสมการ (3.2.6) และ (3.2.7) , $g = 1,2$ ตามลำดับ

๓.๓ การคำนวณค่าคงที่สำหรับนิวตรอนเร็ว ๓ กลุ่ม

คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การแพร่กระจายของนิวตรอน (\bar{D}_g) และค่าภาคตัดขวางมหภาคของการกระเจิงจากกลุ่ม g ไปยังกลุ่ม $g+1$ ($\bar{\Sigma}_{rg}$) ได้โดย correlation method

ในโปรแกรม MUFT-IV สูตรที่ใช้คำนวณเป็นดังนี้

$$\bar{D}_0 = \frac{1}{3 \sum_K \alpha_g^{K, -K} \bar{N}^K}, \quad g = 1$$

$$\bar{D}_g = \frac{\bar{D}_0 (1 - 0.25 \bar{D}_0 B^2)}{\bar{\Sigma}_{rg}}, \quad g = 1$$

$$\bar{D}_g = \frac{1}{\sum_K \beta_g^{K, -K} \bar{N}^K}, \quad g = 2, 3,$$

$$\bar{\Sigma}_{rg} = \sum_K \beta_g^{K, -K} \bar{N}^K, \quad g = 1, 2, 3$$

โดยที่ \bar{N}^K เป็น ค่าความหนาแน่นอะตอมของธาตุ K โดย $\bar{N}^K = N_K V / V_{\text{cell}}$

$\alpha_g^{K, -K}$, $\beta_g^{K, -K}$ เป็น ค่าภาคตัดขวางรูดภาคทรานสปอร์ตและค่าภาคตัดขวางจุลภาคของการกระเจิงจากกลุ่ม g ไปยังกลุ่ม $g+1$ แสดงอยู่ในตารางที่ ๓

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓^๒ สัมประสิทธิ์ที่ใช้ในการคำนวณค่าคงที่สำหรับนิวตรอนเร็ว ๓ กลุ่ม

Nucleus	α_1	α_2	α_3	β_1	β_2	β_3
O	2.240	3.803	3.785	.1675	.090	.05016
H	1.404	3.717	6.574	1.309	4.505	2.257
Fe, Cr, Ni, Mn	2.860	4.271	9.936	.245	.020	.0
Al	2.490	4.597	1.736	.247	.042	.0
Zr	4.420	8.857	7.042	.5225	-.371	.179
U/Pu	6.095	12.250	9.188	.840	-.123	.0
Th	5.707	11.950	11.157	1.470	-.717	.0

คำนวณค่าภาคตัดขวางมหภาคของการดูดกลืน ($\bar{\Sigma}_{ag}$) และค่าภาคตัดขวางมหภาคของการผลิต (macroscopic production cross sections, $v\bar{\Sigma}_{fg}$) ได้ดังนี้

๓.๓.๑ นิวตรอนเร็วกลุ่มที่ ๑ ($g = 1$) มีขอบเขตของพลังงานอยู่ที่ 10 MeV.

นิวตรอนกลุ่มนี้จะถูกดูดกลืนและเกิดปฏิกิริยาแตกตัวอย่างค่อนเนื่องกับ U^{238} และ Th^{232} เท่านั้น

$$\bar{\Sigma}_{a1} = \sigma_a(U^{238})\bar{N}(U^{238}) \quad , \text{สำหรับ } U^{238}$$

$$= \sigma_a(Th^{232})\bar{N}(Th^{232}) \quad , \text{สำหรับ } Th^{232}$$

$$v\bar{\Sigma}_{f1} = v\sigma_f(U^{238})\bar{N}(U^{238}) \quad , \text{สำหรับ } U^{238}$$

$$\bar{\Sigma}_{f1} = \nu \sigma_f(\text{Th}^{232}), \bar{\Sigma}(\text{Th}^{232}), \quad \text{สำหรับ } \text{Th}^{232}$$

โดยกำหนดค่า $\sigma_a(\text{U}^{238}), \sigma_a(\text{Th}^{232}), \nu \sigma_f(\text{U}^{238}), \nu \sigma_f(\text{Th}^{232})$ ไว้ในตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ ค่าภาคตัดขวางของการดูดกลืนและแตกตัวของ U^{238} และ Th^{232} สำหรับนิวตรอนเร็วกลุ่มที่ ๑

Nucleus	σ_a (cb.)	σ_f (cb.)	$\nu \sigma_f$ (cb.)
U-238	.3025	.2255	.6000
Th-232	.1675	.0510	.1225

๓.๓.๒ นิวตรอนเร็วกลุ่มที่สอง ($g=2$) มีขอบเขตของพลังงานอยู่ที่ 183 Kev.

ที่พลังงานนี้ค่าภาคตัดขวางจุลภาคในการดูดกลืนนิวตรอนของไอโซโทปต่าง ๆ (isotopes)

เช่น U^{235} และ Pu^{239} มีค่าต่ำ จึงสมมติว่า ไม่มีการดูดกลืนนิวตรอนเร็วกลุ่มที่ ๒ ดังนั้น

$$\bar{\Sigma}_{a2} = \bar{\Sigma}_{f2} = 0$$

๓.๓.๓ นิวตรอนเร็วกลุ่มที่สาม ($g=3$) มีขอบเขตของพลังงานอยู่ที่ 5.53 Kev.

นิวตรอนกลุ่มนี้เกิดจากนิวตรอนเร็วในกลุ่มที่หนึ่งและสองลดความเร็วลงมาอยู่ในช่วงพลังงานกลาง ๆ

(intermediate energy). และผ่านช่วงพลังงานหนึ่งซึ่งเรียกว่าเรโซแนนซ์ (resonance)

ที่พลังงานนี้นิวตรอนจะถูกจับโดยไอโซโทปต่าง ๆ โดยนิวตรอนส่วนหนึ่งจะถูกดูดกลืน โดย U^{238}

หรือ Th^{232} และอีกส่วนหนึ่งจะทำให้เกิดปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่องกับฟิชชันไอโซโทป จึงได้สมการ

$$\bar{\Sigma}_{a3} = \frac{\sum_c^K I_c^K N^{-K}}{(\Delta U)_3} + \bar{\Sigma}_a^* + \bar{\Sigma}_{f3}$$

$$\bar{\Sigma}_{f3} = \frac{\sum_f^K I_f^K N^{-K}}{(\Delta U)_3}$$

และ $v\bar{\Sigma}_{f3} = \frac{\sum_f^K v I_f^K N^{-K}}{(\Delta U)_3}$

โดยที่ $(\Delta U)_3$ เป็นค่าของช่วงลีทาจี (lethargy interval) ของนิวตรอนเร็วกลุ่มที่ ๓ มีค่าเท่ากับ 9.088๓

$\bar{\Sigma}_{aK}^*$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการดูดกลืนนิวตรอนที่เรโซแนนซ์ของ U^{238} หรือ Th^{232} หรือ Pu^{240}

I_c^K เป็น ค่าภาคตัดขวางจุลภาคของการจับ (capture) นิวตรอนของ ไอโซโทป K

I_f^K เป็นค่าภาคตัดขวางจุลภาคของการแตกตัว (fission) ของไอโซโทป K

โดย $I_c^K = I_{c1}^K + I_{c2}^K + I_{c3}^K$

และ $I_f^K = I_{f1}^K + I_{f2}^K + I_{f3}^K$

โดยที่ I_{c1}^K, I_{f1}^K เป็น ค่าภาคตัดขวางจุลภาคของการจับและการแตกตัวแบบ 1/V ของไอโซโทป K ตามลำดับ

I_{c2}^K, I_{f2}^K เป็น ค่าภาคตัดขวางจุลภาคของการจับและการแตกตัวแบบอันรีโซลเรโซแนนซ์ (unresolved resonance) ตามลำดับ

I_{c3}^K, I_{f3}^K เป็น ค่าภาคตัดขวางจุลภาคของการจับและของการแตกตัวแบบรีโซล
เรโซแนนซ์ (resolved resonance) ตามลำดับ

ค่า I_{f1}^K, I_{f2}^K แสดงไว้ในตารางที่ ๕

ค่า I_{c1}^K, I_{c2}^K แสดงไว้ในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๕² จำนวนนิวตรอนต่อฟิชชัน, ค่าภาคตัดขวางของการแตกตัวที่ 0.0253 eV.

ค่าภาคตัดขวางของการแตกตัวแบบ 1/v และแบบอันรีโซลเรโซแนนซ์

Nucleus	ν	$\sigma_f(2200)$ b.	I_{f1} (b.)	I_{f2} (b.)
U-235	2.45	582.	124.355	60.5
Pu-239	2.898	747.	203.193	6.6
Pu-241	3.06	1010.	295.463	140.2
U-233	2.51	525.	211.254	50.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖² ค่าภาคตัดขวางของการดูดกลืนที่ 0.0253 eV, ของการจับแบบ 1/V
และของการจับแบบกัมมันตรังสีไอโซโทป

Nucleus	σ_a (2200) b.	I_{Cl} (b.)	I_{C2} (b.)
U-235	694.	49.754	43.
U-238	2.71	1.09	.0
Pu-239	1028.	37.992	106.8
Pu-240	286.	115.083	208.6
Pu-241	1400.	101.639	80.6
Th232	7.56	3.042	.0
Pa-233	60.	24.143	600.
U-233	580.	22.131	.0
U-234	105.	42.251	111.1
U236	6.	2.414	115.7
Pu-242	30.	1000.	.0
O	0.	.088	.0
H	.332	.132	.0
B	761.	306..	.0
Fe	2.62	1.1	.0
Cr	3.1	1.9	.0
Ni	4.6	4.0	.0
Mn	13.2	13.	.0
Al	.24	.18	.0
Zr	.185	3.0	.0

เทอม I_{c3}^K และ I_{f3}^K มีค่าไม่คงที่ ขึ้นอยู่กับค่าพลังงานที่เกิดเรโซแนนซ์ คำนวณได้โดยประมาณจาก NRIA (Narrow Resonance Infinite Absorber) approximation ดังนี้

$$I_{c3}^K = \sum_j I_{c_{eff}}^K(j) \quad (j)$$

$$I_{f3}^K = \sum_j I_{f_{eff}}^K(j) \quad (j)$$

โดยที่ $I_{c_{eff}}^K(j)$, $I_{f_{eff}}^K(j)$ เป็นค่าภาคตัดขวางมหภาคของการจับและของการแตก
แตกตัวในเรโซแนนซ์ที่ j ของไอโซโทป K
ซึ่งคำนวณได้จากสูตรของไบรท์-วิกเนอร์
(Breit-Wigner formula) ดังนี้

$$I_{eff} = 4.0848 \times 10^6 \frac{g_c}{g_i} \times \frac{\Gamma_n \Gamma}{\bar{E}^2 \Gamma_{eff}}$$

โดย \bar{E} เป็น ค่าพลังงานที่จุดซึ่งเกิดเรโซแนนซ์สูงสุด

Γ เป็น radiative line width เมื่อ $\Gamma = \Gamma_r$ ซึ่งใช้อธิบาย
โอกาสที่คอมปาวนิวเคลียส (compound nucleus) จะลายตัวให้รังสีแกมมา (gamma, γ)
ออกมา

Γ เป็น fission line width เมื่อ $\Gamma = \Gamma_f$ ซึ่งใช้อธิบายโอกาสที่
คอมปาวนิวเคลียสจะแตกตัว (fission) แล้วให้นิวตรอนออกมา

Γ_n เป็น neutron line width ซึ่งใช้อธิบายโอกาสที่คอมปาวนิวเคลียสจะ
ให้นิวตรอนโดยการกระเจิง (scattering)

$$\Gamma_{eff} = \left[\Gamma_{tot}^2 + \frac{2.664 \times 10^6}{\bar{E}_s} \frac{g_c}{g_i} \frac{\bar{N} \Gamma_n \Gamma_{tot}}{E} \right]^{1/2}$$

โดย

$$\Gamma_{tot} = \Gamma_{\gamma} + \Gamma_f + \Gamma_n$$

\bar{N} เป็น ความหนาแน่นอะตอมของแต่ละไอโซโทปในแกนกลาง ในหน่วยอะตอม ต่อ ซม. บารน์

$\bar{\Sigma}_s$ เป็น ค่าภาคตัดขวางมหภาคของการกระเจิงในวัสดุตัวหน่วงในแกนกลางที่เป็นเนื้อเดียวกัน

g_c/g_i เป็น สปินแฟคเตอร์ (spin factor) มีค่าเท่ากับ $(2J + 1)/2(2I+1)$

J เท่ากับ สปินของคอมปาวนิวเคลียส

I เท่ากับ สปินของนิวเคลียสเริ่มต้น

แสดงค่า $\Gamma_{\gamma}, \Gamma_f, \Gamma_n$ ที่พลังงน E ใด ๆ ของไอโซโทปต่าง ๆ ไว้ในตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗² ตัวแปรสำหรับการจับและการแตกตัวแบบรีโซแนนซ์

Nucleus	Resonance Numbers	Γ_n	Γ_{γ}	Γ_f	E
U-235	1	.0000172	.044	.125	1.14
	2	.0000077	.035	.012	2.035
	3	.0000323	.031	.155	3.16
	4	.0000460	.037	.045	3.6
	5	.000052	.025	.004	4.84
	6	.00028	.045	.015	6.38
	7	.0001	.034	.022	7.09
	8	.001	.041	.052	8.79
	9	.0007	.0	.006	11.65
	10	.0014	.042	.018	12.4
	11	.0029	.056	.064	19.3

Nucleus	Resonance Numbers	Γ_n	Γ_γ	Γ_f	\bar{E}
Pu-239	1	0.00131	.038	.042	7.9
	2	.00273	.032	.147	11.0
	3	.00161	.041	.022	11.9
	4	.0008	.0	.06	14.3
	5	.00031	.0	.033	14.7
	6	.0012	.04	.76	15.5
	7	.0024	.039	.046	17.6
	8	.0034	.035	.075	22.2
	9	.00013	.0	.042	23.9
	10	.0027	.0	.037	26.2
	11	.0002	.0	.003	27.3
	12	.00043	.0	.19	32.3
	13	.00047	.0	.004	35.3
	14	.0185	.047	.011	41.4
	15	.0096	.04	.004	44.5
	16	.0-27	.0	.31	47.6
	17	.0068	.0	.033	50.0
	18	.022	.027	.008	52.6
Pu-240	1	.00236	.034	.0	1.055
Pu-241	1	.0025	.0	1.0	6.03
Pu-242	1	.0018	.027	.0	2.65

Nucleus	Resonance Numbers	Γ_n	Γ_γ	Γ_f	\bar{E}
U-233	1	.000183	.054	.716	1.45
	2	.000311	.049	.231	1.76
	3	.000176	.047	.049	2.3
	4	.00016	.048	.212	3.64
	5	.000359	.060	.74	4.8
	6	.00012	.050	.32	5.75
	7	.00053	.050	.16	6.77
	8	.000074	.056	.28	9.05
	9	.00154	.070	.27	10.33
U-234	1	.0044	.026	.0	5.2
U-236	1	.0018	.029	.0	5.49

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนวณ $\bar{\Sigma}_a^*$ ในสมการที่ใช้คำนวณ $\bar{\Sigma}_{a3}$ ได้จากสมการ

$$P = \frac{\bar{\Sigma}_{r3}}{\bar{\Sigma}_{r3} + \bar{\Sigma}_a^*}$$

โดยที่ P เป็นโอกาสที่นิวตรอนจะหนีจากการถูกดูดกลืนที่เรโซแนนซ์ (resonance escape probability)

และ $P = \exp\left(\frac{-I_r \bar{N}}{\bar{\Sigma}_{r3} (\Delta U)_3}\right)$

โดยที่ $I_r = 8.78 [1 + 0.0053(\sqrt{T_F} - \sqrt{300})] + D_{eff} [-4.33 + 26.6 \sqrt{\frac{S}{M}}] [1 + 0.0125 \sqrt{\frac{S}{M}} (\sqrt{T_F} - \sqrt{300})]$, สำหรับ U^{238}

$I_r = [8 + D_{eff} (-10.84 + 26.9 \sqrt{\frac{S}{M}})] [1 + 0.17 \ln \frac{T_F}{293}]$, สำหรับ Th²³²

และ $I_r = 206 [1 - 0.015(\sqrt{T_F} - \sqrt{300})] + 206 D_{eff} \sqrt{\frac{S}{M40}} [1 - 0.0075 (\sqrt{T_F} - \sqrt{300})] + 100$, สำหรับ Pu²⁴⁰, $60 < S/M_{40} < 400$

$= 8400 - \frac{76000}{D_{eff} \sqrt{\frac{S}{M40}}} + 100$, สำหรับ Pu²⁴⁰, $S/M_{40} > 400$

โดยที่ T_F เป็นค่าของอุณหภูมิของเชื้อเพลิง ในหน่วยองศาสัมบูรณ์ (°K)

S/M เป็น อัตราส่วนระหว่างพื้นที่ผิวของแท่งเชื้อเพลิงในหน่วย ซม² กับ มวลของ $U^{238}O_2$ (หรือ ThO₂ หรือ Pu²⁴⁰O₂) ในหน่วยกรัม

D_{eff} เป็น ค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟ (Dancoff coefficient, D) ซึ่งถูกแก้ไขให้ถูกต้อง ตรงกันกับค่าที่ได้จากการทดลองโดยคำนึงถึง greyneess effect ดังสมการ

$$D_{eff} = \frac{D}{1 - (1-D) [1 - a(4-3\rho) \sqrt{\frac{M}{S}}]}$$

ซึ่ง $a = 0.237$ สำหรับ U^{238}

$a = 0.138$ สำหรับ Th^{232}

และ $a = 6.2$ สำหรับ Pu^{240}

ρ เป็น ค่าความหนาแน่นของน้ำ

ที่ ρ มีค่าต่ำเทอม $[1 - a(4 - 3\rho) \sqrt{\frac{M}{S}}]$ มีค่าใกล้ศูนย์ นั่นคือ
greyneess effect มีค่าเป็นศูนย์ จะได้

$$D_{eff} = D$$

เนื่องจากแกนกลางของ เครื่องปฏิกรณ์ประกอบด้วยแท่ง เชื้อเพลิงจำนวนมาก โอกาสที่นิวตรอนเร็วซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาแตกตัวอย่างต่อเนื่องจะลดความเร็วลง จนมีพลังงานหนึ่งซึ่ง เรียกว่า เรโซแนนซ์ แล้วถูกดูดกลืนโดยนิวเคลียสของ U^{238} (หรือ Th^{232} หรือ Pu^{240}) ที่อยู่ในแท่ง เชื้อเพลิงแท่งหนึ่ง จะถูกอธิบายได้ด้วยสมการ

$$D = 1 - \sum_j c_j$$

โดยที่ D เป็น ค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟ

c_j เป็น ค่าแก้ (correction) เนื่องจากผลกระทบของแท่งเชื้อเพลิงที่ j ที่อยู่ใกล้และล้อมรอบ จำนวนได้จาก

$$สมการ c_j = \frac{4}{\pi} K_{i3} \left[g \left(\frac{d}{r} \right) \frac{r}{\lambda} \right] \text{ are } \sin \left(\frac{r}{d} \right)$$

ซึ่ง r เป็นรัศมีของแท่งเชื้อเพลิง

d เป็นระยะระหว่างจุดศูนย์กลางของแท่งเชื้อเพลิง ๒ แท่งที่มีผลกระทบต่อกัน

λ เป็น ระยะปลอดเจสึบ (mean free path)

$$g(x) = 0.02259x^4 - 0.39555x^3 + 2.47892x^2 - 5.47377x + 4.13974$$

$K_{i3}(x)$ เป็น Bickley function อันดับที่ ๓

$$K_{i3}(x) = \exp[-0.91176x^3 + 0.06831x^2 - 1.25089x - 0.2424]$$

สำหรับ square regular lattice

กำหนดให้ D เป็นค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟ จะได้

$$D = 1 - 4(c_c + c_d)$$

สำหรับ square cluster lattice ขนาด $n \times n$

กำหนดให้ D_v เป็นค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟของแท่ง เชื้อเพลิงซึ่งอยู่ที่มุมดังรูปที่ ๔ (4 แท่ง)
 D_p เป็นค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟของแท่ง เชื้อเพลิงในแถวรอบนอก

(ไม่รวมที่มุม) ซึ่งมีจำนวน $4(n-2)$ แท่ง ดังรูปที่ ๕

D_i เป็น ค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟของแท่ง เชื้อเพลิงแถวใน ซึ่งมีจำนวน $(n-2)^2$ แท่ง ดังรูปที่ ๕

จะได้ $D_v = 1 - (c_v + 2c_{ec} + 2c_{ed} + 2c_c + c_d)$

$D_p = 1 - (2c_c + 2c_{ed} + 3c_c + 2c_d)$

และ $D_i = 1 - 4(c_c + c_d)$

คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟ (D) สำหรับ square cluster lattice ได้จากสมการ

$$D = \frac{1}{n^2} [4D_v + 4(n-2)D_p + (n-2)^2 D_i]$$

สำหรับ hexagonal regular lattice

กำหนดให้ D เป็นค่าสัมประสิทธิ์แดนคอฟ จะได้ $D = 1 - 6c$

- โดยที่ c_c เป็นค่าแก้เนื่องจากแท่งเชื้อเพลิงที่อยู่ใกล้ในแนวตรงข้ามภายใน
- c_d เป็นค่าแก้เนื่องจากแท่งเชื้อเพลิงที่อยู่ใกล้ในแนวทแยงมุมภายใน
- c_{ec} เป็น ค่าแก้เนื่องจากแท่งเชื้อเพลิงที่อยู่ใกล้ในแนวตรงข้ามภายนอก
- c_{ed} เป็น ค่าแก้เนื่องจากแท่งเชื้อเพลิงที่อยู่ใกล้ในแนวทแยงมุมภายนอก
- c_v เป็น ค่าแก้เนื่องจากแท่งเชื้อเพลิงที่อยู่ใกล้ในแนวทแยงมุมโดยแท่งเชื้อเพลิงทั้งสองอยู่ที่มุม
- c เป็นค่าแก้เนื่องจากแท่งเชื้อเพลิงที่อยู่ใกล้ในวงแรก

๓.๔ การคำนวณค่าคงที่สำหรับนิวตรอนช้า ๒ กลุ่ม

คำนวณ ค่า \bar{D}_g

$$\bar{D}_g = \frac{1}{3 \bar{\Sigma}_{tr g}}, \quad g = 4, 5$$

regular lattice, $\bar{\Sigma}_{tr} = \frac{\bar{\Sigma}_{tr}^f + \bar{\Sigma}_{tr}^{cl} (V_{cl}/V_f) F_{cl} + \bar{\Sigma}_{tr}^{gap} (V_{gap}/V_f) F_{gap} + \bar{\Sigma}_{tr}^m (V_m/V_f) F_m}{1 + (V_{cl}/V_f) F_{cl} + (V_{gap}/V_f) F_{gap} + (V_m/V_f) F_m}$

cluster lattice, $\bar{\Sigma}_{tr} = \frac{\bar{\Sigma}_{tr}^f + \bar{\Sigma}_{tr}^{cl} (V_{cl}/V_f) F_{cl} + \bar{\Sigma}_{tr}^{gap} (V_{gap}/V_f) F_{gap} + \bar{\Sigma}_{tr}^m (V_m/V_f) F_m + \bar{\Sigma}_{tr}^b (V_b/V_f) F_b + \bar{\Sigma}_{tr}^{ext.m.} (V_{ext.m.}/V_f) F_{ext.m.}}{1 + (V_{cl}/V_f) F_{cl} + (V_{gap}/V_f) F_{gap} + (V_m/V_f) F_m + (V_b/V_f) F_b + (V_{ext.m.}/V_f) F_{ext.m.}}$

โดย $\bar{\Sigma}_{tr}$ เป็น ค่าภาคตัดขวางมหภาคทรานสปอร์ต (macroscopic transport cross section)

V เป็น ปริมาตร

F เป็น ค่าเซลล์สแอดเวนเตจแฟคเตอร์

โดยใช้ f แทน เชื้อเพลิง , c_l แทนวัสดุห่อหุ้มเชื้อเพลิง

gap แทน ช่องว่างระหว่างเชื้อเพลิงกับวัสดุห่อหุ้มเชื้อเพลิง

m แทน วัสดุตัวหน่วง , b แทนบ็อกซ์

, $ext\ m.$ แทน วัสดุตัวหน่วงภายนอกบ็อกซ์

การคำนวณ F_{cl} , F_{gap} , F_m , F_b และ $F_{ext.m}$ โดยใช้ทฤษฎีทรานสปอร์ต ได้จาก
บรรณานุกรมที่ ๒

คำนวณค่า $\bar{\Sigma}_{ag}$ ($g = 4, 5$)

$\bar{\Sigma}_{ag}$ คำนวณได้ทำนองเดียวกับ $\bar{\Sigma}_{tr}$

คำนวณค่า $\bar{\Sigma}_{pg}$ ($g = 4, 5$)

การคำนวณ $\bar{\Sigma}_{pg}$ ในหัวข้อ ๒.๔

คำนวณค่า $\bar{\Sigma}_{rg}$ ($g = 4, 5$)

$$\bar{\Sigma}_{r4} = \frac{[\sigma_{down}^H \rho_m V F_m + (0.575 + 0.000309 T_m) \rho_{ext.m} V_{ext.m} F_{ext.m.}] N^H \sigma_{sc}^H}{V_f + V_{cl} F_{cl} + V_m F_m + V_b F_b + V_{ext.m} F_{ext.m.}}$$

$$\bar{\Sigma}_{r5} = \frac{[\sigma_{up}^H \rho_m V F_m + (0.0025 + (2.57 + 10^{-5} + 0.705 \times 10^{-6} T_m) T_m) \rho_{ext.m} V_{ext.m} F_{ext.m.}] N^H \sigma_{sc}^H}{V_f + V_{cl} F_{cl} + V_m F_m + V_b F_b + V_{ext.m} F_{ext.m.}}$$

โดย σ_{down}^H และ σ_{up}^H เป็น down และ up microscopic scattering cross section ของไฮโดรเจน

ρ_m และ $\rho_{ext.m}$ เป็นความหนาแน่นของวัสดุตัวหน่วงและของวัสดุ

ตัวหน่วงภายนอกบ็อกซ์ ตามลำดับ

N^H เป็นความหนาแน่นอะตอมของไฮโดรเจนในโมเลกุลของน้ำมีค่าเท่ากับ 0.067 โมเลกุล/ cm^3

σ_{sc}^H เป็นค่าภาคตัดขวางจุลภาคของการกระเจิง ของไฮโดรเจนมีค่าเท่ากับ 20.7

บาร์น และ T_m เป็นอุณหภูมิของวัสดุตัวหน่วง

๓.๕ การคำนวณค่าสภาวะวิกฤติ (criticality calculation)

โดยคำนวณ k_{eff} จากสมการการแพร่กระจายของนิวตรอน ๒ กลุ่ม ดังนี้

$$(D_1 B^2 + \Sigma_{a1} + \Sigma_{p1} + \Sigma_{r1}) \phi_1 = \frac{1}{k_{eff}} (\nu \Sigma_{f1} \phi_1 + \nu \Sigma_{f2} \phi_2) \quad (3.5.1)$$

$$(D_2 B^2 + \Sigma_{a2} + \Sigma_{p2}) \phi_2 = \Sigma_{r1} \phi_1 \quad (3.5.2)$$

จากสมการ (3.5.2) จะได้

$$\phi_2 = \Sigma_{r1} / (D_2 B^2 + \Sigma_{a2} + \Sigma_{p2})$$

แทนค่า ϕ_2 ในสมการ (3.5.1)

$$(D_1 B^2 + \Sigma_{a1} + \Sigma_{p1} + \Sigma_{r1}) \phi_1 = \frac{1}{k_{eff}} \frac{(\nu \Sigma_{f1} \phi_1 + \nu \Sigma_{f2} \Sigma_{r1} \phi_1)}{D_2 B^2 + \Sigma_{a2} + \Sigma_{p2}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้คือ

$$k_{eff} = \left(\frac{\nu \Sigma_{f1} + \nu \Sigma_{f2} \Sigma_{r1}}{D_2 B^2 + \Sigma_{a2} + \Sigma_{p2}} \right) / (D_1 B^2 + \Sigma_{a1} + \Sigma_{p1} + \Sigma_{r1})$$

เรียก k_{eff} ว่า effective multiplication factor

ถ้ากำหนดให้ ไม่มีการรั่วของนิวตรอนออกจากเครื่องปฏิกรณ์ จะได้ $k_{eff} = k_{\infty}$

โดย $\phi_2 = \Sigma_{r1} / (\Sigma_{a2} + \Sigma_{p2})$, $D_1 B^2 = D_2 B^2 = 0$

$$\text{ผลลัพธ์คือ } k_{\infty} = \frac{(\nu \Sigma_{f1} + \frac{\nu \Sigma_{f2} \Sigma_{r1}}{\Sigma_{a2} + \Sigma_{p2}})}{(\Sigma_{a1} + \Sigma_{p1} + \Sigma_{r1})}$$

เรียก k_{∞} ว่า infinite multiplication factor

โดยที่ ν เป็นจำนวนนิวตรอนที่เกิดจากปฏิกิริยาแตกตัว ๑ ครั้ง

B^2 เป็น geometric buckling มีค่าเท่ากับ $\frac{(2.405)^2}{R+d} + \frac{(3.141592)^2}{h+2d}$

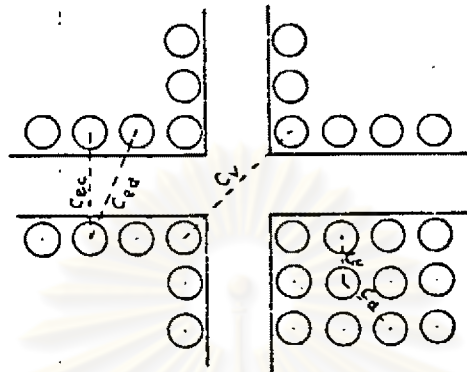
d เป็น reflector saving มีค่าเท่ากับ $3.097 + 0.11949 M^2$

M เป็น migration length มีค่าเท่ากับ $L^2 + \tau$

L เป็น diffusion length มีค่าเท่ากับ $D_2 / (\Sigma_{a2} + \Sigma_{p2})$

τ เป็น fermi age มีค่าเท่ากับ $D_1 / (\Sigma_{a1} + \Sigma_{p1})$

R และ h เป็น รัศมีและความสูงของเครื่องปฏิกรณ์ ตามลำดับ

รูปที่ ๖ ตำแหน่งของแท่งเซอเพลิง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย